

Pedagogisk kompetanse

www.ftbb.no

Klager: Foreningen “Foreldre til blinde barn”, www.ftbb.no

Innklaget: Utdanningsdirektoratet

Saken gjelder: Diskriminerende forhold ved manglende krav til synspedagogisk kompetanse hos pedagoger som underviser blinde og sterkt svaksynte barn.

Dato: 2022-03-17

Innledning

Foreningen “Foreldre til blinde barn” klager med dette Utdanningsdirektoratet (UDIR) inn til Diskrimineringsnemnda for brudd på §§ 6, 8 og 21 i Likestillings- og diskrimineringslova siden veiledningen UDIR gir på sine nettsider forskjellsbehandler i sine råd til hørselshemmede elever sammenlignet med og synshemmede elever, og med det ikke gir en realistisk beskrivelse av behov for synspedagogisk kompetanse hos skoler som underviser blinde og sterkt svaksynte elever.

Kapittel 14 i forskriften til opplæringslova omhandler krav til pedagogisk kompetanse ved ansettelse og undervisning. I forskriften stilles det krav til relevant kompetanse. For å undervise etter læreplanene i norsk tegnspråk kreves det 30 studiepoeng for barnetrinnet 60 studiepoeng på ungdomstrinnet og i videregående skole. Det stilles ingen krav til synspedagogisk kompetanse for å undervise blinde elever, selv om dette viser seg å være strengt nødvendig.

Tilsvarende forskjellsbehandling finner vi på UDIR sine nettsider. For hørselshemmede elever kommer det tydelig fram at kvaliteten på det pedagogiske tilbudet er avgjørende for utviklingen til hørselshemmede barn og unge. For synshemmede elever står det derimot at opplæringen av eleven bør gis av pedagoger som har relevant synspedagogisk kompetanse.

Forskriften til opplæringslova og UDIRs veiledning behandler to grupper med hvert sitt sansetap svært ulikt. Vi mener at de store forskjellene i kompetansekrav knyttet til opplæring av tegnspråkbrukere og punktskriftbrukere er et brudd på §§ 6 og 8 og at brudd på disse to paragrafene medfører brudd på § 21 i Likestillings- og diskrimineringslova.

I tillegg til å dokumentere diskrimineringen, har vi i vår klage også skissert hvordan dette kunne vært løst ved at det ble stilt krav til synspedagogisk kompetanse hos pedagoger som underviser elever som benytter punktskrift og blindetekniske hjelpemidler.

Sakens faktum

Forskrift til opplæringslova

Av forskriften til opplæringslova er det kun det maksimale timetallet som kan benyttes til opplæring etter §2-14 i opplæringslova som blir presisert. Her framkommer det tydelig at timene kommer i tillegg til den ordinære undervisningen. Der tegnspråklige elever har egne læreplaner hvor tegnspråk inngår som en naturlig del av undervisningen, skal altså de blinde og sterkt svaksynte elevene bruke tiden før og/eller etter skoledagen til å tilegne seg de grunnleggende ferdighetene som er helt nødvendig for å kunne følge en ordinær eller tilpasset opplæring.

Krav til kompetanse er beskrevet i kapittel 14 i forskriften til opplæringslova. For å undervise etter læreplanene i norsk tegnspråk kreves det 30 studiepoeng for barnetrinnet 60 studiepoeng på ungdomstrinnet og i videregående skole. Formell synspedagogisk kompetanse blir ikke nevnt som en nødvendighet for å undervise synshemmede elever.

Kommentar:

De blindetekniske hjelpemidlene stiller store krav til digitale ferdigheter både hos pedagogen som underviser den blinde eleven og hos eleven selv. For at eleven skal få et likeverdig utdanningstilbud, må bruken av de blindetekniske hjelpemidlene implementeres i klasseromsundervisningen på en hensiktsmessig måte. Det er altså ikke bare i opplæringen etter §2-14 det kreves synspedagogisk kompetanse for å tilrettelegge undervisningen for blinde og sterkt svaksynte elever, men også innenfor tidsrammen for den ordinære undervisningen.

I tillegg til digitale ferdigheter, trenger pedagogene også kunnskap om egnede pedagogiske metoder. Siden blinde ikke kan benytte synet når de tilegner seg informasjon, er det behov for synskompenserende virkemidler, som f.eks. gode beskrivelser og taktile figurer. Et annet eksempel er at matematikkfaget må tilpasses slik at oppgavene kan løses på leselist. Dette innebærer at regnestrategiene må tilpasses slik at de kan løses på én linje og følge standard for mellomrom og tegnsetting slik at regnestykkene er leselig i punkt.

For at elever med sansetap skal få et likeverdig utdanningstilbud, må det stilles krav til relevant kompetanse hos pedagoger som underviser disse elevene med sansetap - enten de er hørsels- eller synshemmede.

Veiledere fra UDIR

Blinde og sterkt svaksynte

På UDIR sine hjemmesider vedr. kurs og kompetanse for opplæring av blinde og sterkt svaksynte står følgende:

- *“Opplæringen av eleven bør gis av pedagoger som har relevant synspedagogisk kompetanse.”*

Ordene “bør” og “relevant” svekker blinde elevers rett til å få opplæring av pedagoger med formell synspedagogisk kompetanse.

- *“Kommuner og fylkeskommuner kan søke tjenester fra Statped hvis de ikke har nødvendig synspedagogisk kompetanse”*

Ved å bruken av ordet “kan” er ikke kommuner og fylkeskommuner forpliktet til å søke tjenester dersom de ikke har synspedagogisk kompetanse. I tillegg gir bruken av “nødvendig” synspedagogisk kompetanse gir rom for tolkninger av hva som er tilstrekkelig kompetanse.

Vår erfaring er at “nødvendig” kompetanse ikke måles ut fra kvaliteten i tilretteleggingen eller hvilket utbytte eleven får av undervisningen, men snarere at hver enkelt lærer gjør en skjønnsmessig vurdering av eget arbeid. Det er store variasjoner i hvor godt hver enkelt lærer evner å tilpasse undervisningsmateriell og metoder for de blinde elevene og dermed blir det også store variasjoner i hvilket utbytte elevene får av undervisningen.

At skoler “kan” søke hjelp hos Statped er en standardtekst i samarbeidsavtalene mellom Statped og skoler med blinde elever. Det er altså opp til skolen selv, som ikke har synspedagogisk kompetanse, å vurdere om og når de trenger hjelp fra Statped, som har synspedagogisk kompetanse. Vi er gjort oppmerksomme på flere situasjoner hvor Statped er klar over mangelfullt undervisningstilbud, men fordi skolene ikke søker veiledning mener Statped selv at de ikke kan gripe inn å pålegge skolene de tiltakene som Statped mener er nødvendige, da dette strider med Statpeds mandat. Statped har kun en rådgivende rolle hvor de veileder pedagoger, ikke et tilsynsansvar som sikrer kvaliteten i undervisningen.

På UDIR sine sider vises det kun til Opplæringslova §10-8 om Kompetanseutvikling, som omhandler skoleeiers ansvar for å ha rett og nødvendig kompetanse i virksomheten. I samme avsnitt er det lenket til forskningsrapporten “Kunnskapsoversikt over forskningsfunn om læring hos barn og unge med synshemming”. På side 63 denne i rapporten står følgende:

“På grunn av betydelige kulturelle forskjeller og variasjoner mellom skoletilbud i ulike land, er forskning om tilgjengelig kompetanse ikke tatt med i vår litteraturgjennomgang. Betydningen av problemstillingen om kompetanse er tydelig, noe som også kommer til uttrykk i

septembernummeret i 2015 av *British journal of visual impairment*. Her diskuterer redaktør John Ravenscroft dette temaet i sin lederartikkel; "A discussion of what is a qualified teacher of pupils with visual impairment."

En parallell problemstilling til situasjonen om tilgjengelig kompetanse, er undersøkelser om systemer for veiledning og støttefunksjoner for den lokale skolen. Heller ikke slike studier er tatt med i litteraturgjennomgangen. Vi refererer likevel kort til en artikkel som beskriver hvordan aksjonsforskning med refleksjonsgrupper utviklet forståelse hos lærer slik at undervisningen ble mer i samsvar med elevens behov (Argyropoulos, 2009).

I en australsk studie (Whitburn, 2014) konkluderte elever med at den viktigste faktoren for en vellykket inkludering ligger i de menneskelige egenskapene eller egnethet hos lærere. Elevene mente at undervisningspraksiser som bidrar til inkludering er en kombinasjon av å kunne bruke egnede kommunikasjonsmetoder, kunne skaffe til veie tilgjengelige ressurser i god tid, være i stand til å finne utradisjonelle løsninger på studiemateriell som ikke er i litterært format (for eksempel tabeller, skjemaer), og å være tilgjengelig for individuell hjelp eller konsultasjon utenfor oppsatt timeplan. Dette var synspunkter fra elever i alderen 13 til 17 år, og synspunktene samstemmer godt med andre studier."

Ut fra dette mener vi det kommer frem at det er opplagt at synspedagogisk kompetanse er en viktig suksessfaktor for blinde og sterkt svaksynte elevers utbytte av undervisningen. Det er derfor oppsiktsvekkende at betydningen av kompetanse ikke kommer tydelig frem av kunnskapsoversikten i UDIR sin veileder.

Kort oppsummert er vår erfaring fra nåværende system rundt blinde og sterkt svaksynte barn følgende:

1. Mangel på kompetanse innen synspedagogikk hos kommunene gjør at skolen og PPT ikke evner å kartlegge tilretteleggingsbehovet. Manglende synspedagogisk kompetanse gjør dem også ute av stand til å vurdere om iverksatte tiltak er hensiktsmessige.
2. Skolene inngår samarbeidsavtaler med Statped, som er en rådgivende tjeneste. Dessverre er ikke skolene i stand til å innhente tilstrekkelig kompetanse fra Statped da de ikke vet hvilken kompetanse de skal etterspørre. Samarbeidsavtalen baserer seg på at skolen skal vite hva de ikke vet. Denne tilnærmingen til kompetansebygging vil aldri være hensiktsmessig dersom man skal ivareta elevens beste. Dette er en modell som legger opp til at lærere skal mislykkes i sitt arbeid. Eleven blir skadelidende ved at mangel på synspedagogisk kompetanse blir til hinder for å kunne gi den blinde eller sterkt svaksynte eleven et likeverdig utdanningstilbud.
3. Statped/PPT, som begge har en rådgivende rolle overfor skolen, etterser ikke at den synspedagogiske veiledningen gitt av Statped faktisk blir implementert i tilretteleggingen av undervisningen til den blinde eller sterkt svaksynte eleven.

Statped og PPT er ikke nok tilstede i skolene for å sikre at tiltak gitt av rådgivningsrapporter/sakkyndig vurdering etterfølges.

Foreningen FTBB har forøvrig belyst denne problematikken i sitt hørings svar til ny opplæringslov.

Veileder for hørselshemmedes foreldre og fagpersoner

På UDIRs hjemmesider vedr. hørselshemmede elever står følgende:

- *“Kvaliteten på det pedagogiske tilbudet er avgjørende for utviklingen til hørselshemmede barn og unge.”*
- *“Høy kvalitet forutsetter både materielle ressurser og kvalifisert personale. Det er behov for et tett og godt samarbeid mellom alle involverte parter.”*
- *“Det tar tid å bygge opp hørselsfaglig kompetanse. Når barnehage- eller skoleeieren skal ansette eller gi tilbud om etter- og videreutdanning til personale som skal arbeide med hørselshemmede, er det nødvendig å tenke langsiktig. Det er derfor viktig at kommunen har oversikt over når hørselshemmede barn skal begynne i barnehage eller gå over til skolen, slik at ressurser og kompetanse er på plass allerede fra første dag. Når en kommune får melding om at en hørselshemmet elev skal flytte til kommunen, må barnehagen eller skolen sette i gang planleggingsarbeidet umiddelbart slik at all tilretteleggingen er klar til barnet eller ungdommen starter.”*

Relevante bilag

- 1 - Blinde_kurs-og-kompetanse
- 2 - Blindes_rettigheter
- 3 - Hørselshemmede_kurs-og-tilbud-for-foreldre
- 4 - Hørselshemmede_rettigheter

Kommentar

For hørselshemmede elever kommer det tydelig fram at kvaliteten på det pedagogiske tilbudet er avgjørende for utviklingen til hørselshemmede barn og unge.

I tillegg er det satt av et eget kapittel som omhandler pedagogisk kompetanse for hørselshemmede hvor det står at det kreves spesiell kompetanse for å undervise hørselshemmede og at denne kompetansen skal være på plass allerede ved første skoledag.

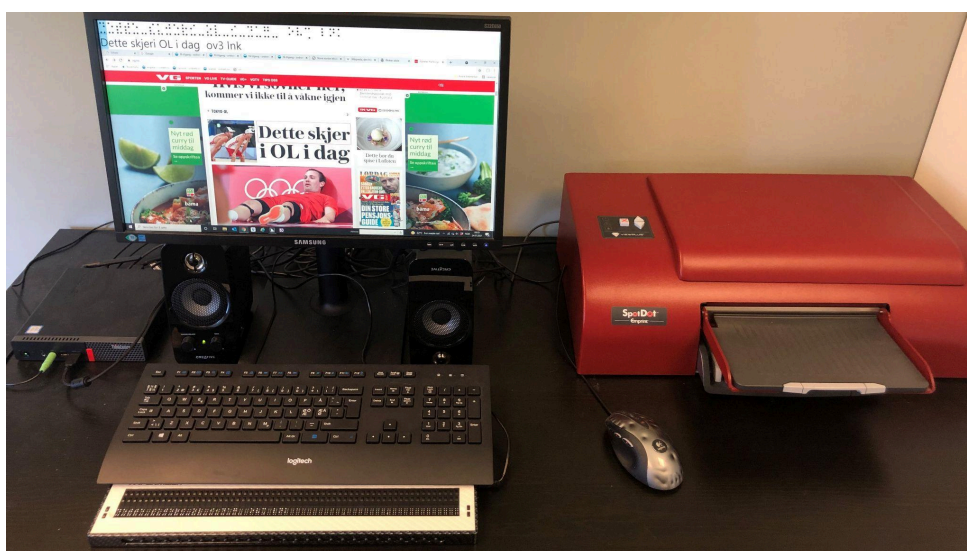
Oppsummering

FTBB undrer oss over de store forskjellene i de overordnede føringene fra UDIR og mener ulikhetene som vi har vist til her mellom to elevgrupper med sansetap er å anse som grov diskriminering. UDIR bidrar med dette til å legge til rette for at blinde og sterkt svaksynte elever ikke får det likeverdige utviklings- og utdanningsstilbudet de etter utlendingsloven har rett på.

Blindetekniske hjelpemidler

For å forstå viktigheten av synspedagogisk kompetanse, er det nødvendig med en kort innføring i hvordan de grunnleggende blindetekniske hjelpemidlene fungerer.

Bildet under viser en typisk arbeidsplass for en blind elev.

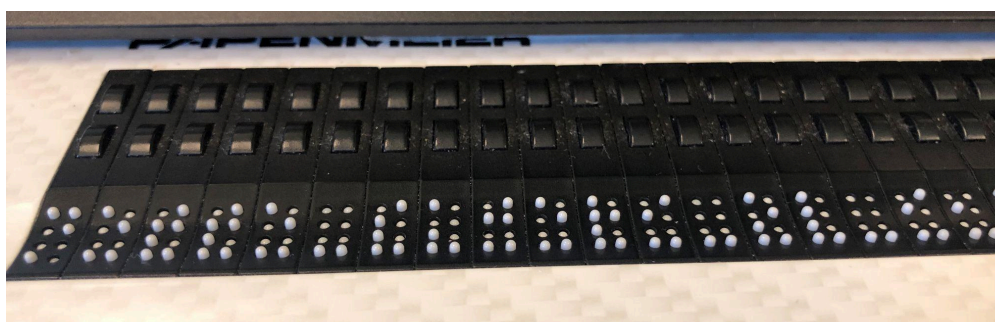

Figur 1: Arbeidsstasjon til en blind elev.

I figur 1 ser vi en arbeidsplass med følgende blindetekniske hjelpemidler:

- Leselisten som ligger nedenfor tastaturet og viser teksten på skjermen i punktskrift
- En spesialskriver (til høyre i bildet) som kan skrive ut punktskrift

Leselisten består av små staver som går opp og ned som vist i figur 2.

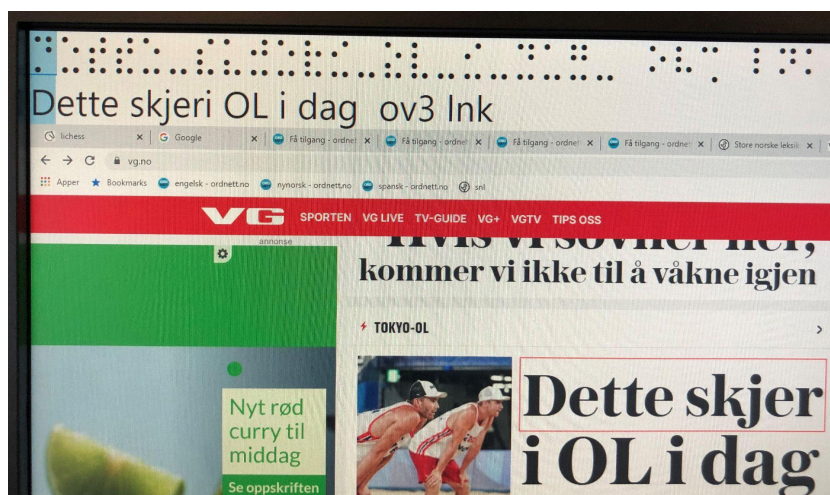
Figur 2: Leselist

I tillegg til de fysiske hjelpemidlene, bruker alle blinde og sterkt svaksynte elever en skjermleser. En skjermleser er et program som fanger teksten på skjermen og konverterer den til punktskrift på leselist og/eller lyd.

Skjermleseren har funksjoner som viser hvor skjermleseren har sitt fokus og hva som står på leselisten - både i punktskrift og vanlig skrift. Denne informasjonen er ikke nyttig for den blinde, men er derimot svært nyttig for seende som skal gi veiledning til den blinde eller sterkt svaksynte eleven.

I figur 3 ser vi:

- En leselistviser øverst på skjermen som viser den seende kan se hva som står på leselisten
- En rød leseramme som forteller den seende hvor på siden teksten som skjermleseren fanger er hentet fra

Figur 3: Leselistviser og leseramme i skjermleserprogram.

Det er viktig å være klar over at skjermleseren ikke forholder seg til det grafiske brukergrensesnittet, men hvordan den digitale ressursen er kodet. På en nettside vil det si HTML-koden, se figur 4.

```
<figcaption class="picture__caption">
  <div itemprop="caption">
    <div><p>Solsystemet oppdelt i to forskjellige
    målestokker. Mars, som har ytterste bane i øverste
    figur, har den innerste i figuren under. Innbyrdes
    forhold for planetbanene er tilnærmet riktig, mens
    planetenes størrelse er fortegnet. Dvergplaneten Pluto
    og dens bane (stiplet) er tegnet inn.</p></div>
  </div>
  <div class="picture__attribution">
    <div class="media-attribution-block">
  <div class="media-attribution-block__attribute">
    <a itemprop="name" href="
    https://meta.snl.no/Bilder_fra_papirleksikonet
    ">Solsystemet</a> </div>
  <div class="media-attribution-block__attribute">
```

Figur 4: Et eksempel på HTML-kode.

Krav til universell utforming av digitale læremidler

Det er i dag krav til at alle digitale ressurser som benyttes i undervisningen skal være universelt utformet. Dessverre finnes det ingen godkjenningsordning for digitale læremidler, som sikrer at forlag og utviklere av digitale læremidler følger dette regelverket.

Digitaliseringsdirektoratet ved uutilsynet har et tilsynsansvar for at regelverket etterfølges, men har ikke kapasitet til å møte behovet for tilsyn i dagens situasjon der etterlevelsen av lovverket er lav. Vår erfaring er at ingen digitale læremidler som benyttes i grunnskoleopplæringen er tilgjengelige med blindetekniske hjelpemidler. De vanligste utfordringene blinde og sterkt svaksynte elever møter er at det er umulig å navigere i læremidlet ved hjelp av tastatur, at teksten er lagt inn som blide (ikke ren tekst) og at informasjonen ikke kommer i en meningsfull rekkefølge. Dette er omfattet av helt grunnleggende krav til universell utforming.

Uten opplæring og kunnskap i hvordan de blindetekniske hjelpemidlene forholder seg til digitale ressurser, kan ikke pedagogene teste og kvalitetssikre at den digitale informasjonen er tilgjengelig for den blinde eleven. De er derfor heller ikke kompetente til å tilrettelegge undervisningen slik at den blinde eleven får et likeverdig utbytte av undervisningen. Det er i mange sammenhenger ikke satt av tid til å hente informasjon ut fra digitale læremidler og kopiere det over til andre formater som er tilgjengelig med blindetekniske hjelpemidler. Blinde og sterkt svaksynte får derfor ikke tilgang til undervisningsmaterieell på lik linje med sine medelever.

Dagens situasjon

Synshemmedes oppfølging av NAV

I 2018 utførte Opinion AS en undersøkelse om unge synshemmedes oppfølging av NAV på vegne av Blindeforbundet. Datagrunnlaget ble innhentet basert på intervju av 99 synshemmede i alderen 23 til 36 år.

Undersøkelsen viser at:

- 97% ønsker å være i jobb, mens 34% av synshemmede mellom 23 og 36 år har uførepensjon.
- Hele 44% av dem som har uføretrygd, fikk det da de var 20 år eller yngre.
- 48% har ingen utdanning etter videregående opplæring, 5% har kun fullført grunnskolen.
- Av de som har uføretrygd, opplever halvparten at NAV foreslo det som en løsning. Jo dårligere syn, jo flere i gruppen har uføretrygd.

Overrepresentasjon i alvorlige livshendelser

I 2021 gjennomførte Audun Brunos og Trond Heir ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) en kartlegging alvorlige livshendelser for synshemmede.

Studien er en del av et større EU-prosjekt som skal kartlegge potensielt traumatiske hendelser, reaksjoner og mestring hos mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Denne kartleggingen avdekker at:

- Selv om mange synshemmede lever tilbaketrukne liv, er de mer utsatt for ulykker enn andre. Dette ses på som et tydelig signal på at det å leve med et sansetap er mer utfordrende enn de fleste er klar over.
- Det er en klar sammenheng mellom synstap og ensomhet siden skole, utdanning, arbeidsliv, transport og fritidsliv er utformet uten særlig tanke for dem som har svekket synssans.

Viser til bilag 5 og 6:

5 - NKVTS - Det er farlig å være blind i Norge - forskning-no

6 - NKVTS - Serious Life Events in People with Visual Impairment Versus the General Population

Våre erfaringer fra grunnskolen

Vi kjenner oss igjen i resultatene fra undersøkelsene referert til over. Siden undervisningen ikke blir tilstrekkelig tilrettelagt, er det svært krevende for blinde og sterkt svaksynte elever å oppnå kompetansemålene i læreplanene slik at de er kompetente og kvalifiserte til å ta høyere utdanning. Systemet er ikke godt nok selv om noen lykkes.

Blindeforbundets undersøkelse fra 2018 viser at kun 15% av de synshemmede som deltok i undersøkelsen hadde mastergrad eller høyere utdanning. Den kraftige økningen i bruken av digitale læremidler, som ikke er tilgjengelige med blindetekniske hjelpemidler, gir ingen grunn til å tro at det har blitt lettere for blinde og sterkt svaksynte å ta høyere utdanning de senere årene. At noen klarer å gjennomføre høyere utdanning og få seg fast jobb kan ikke brukes som bevis for at systemet fungerer som det skal. Vi vil heller si at det å påstå systemet slik det er i dag, gir alle en mulighet til å lykkes, er en hån for de mange som faller utenfor. Dette gir et inntrykk av at det er de blinde elevene som er problemet, når det i realiteten er systemet som ikke evner å ivareta denne elevgruppen.

Viser til bilag 7 og 8:

7 - Undersøkelse av Opinion AS for Blindeforbund

8 - unge-synshemmede-om-oppfølging-av-nav

I sitt innlegg på FaceBook den 22.01.2022 om sårbare barn, skriver Simon Malkenes følgende:

"I stedet kan en fortsette å snakke om at det er innsats som teller på skolen og at de er de sårbare barnas egen feil at de ikke skjerper seg slik at de lykkes i konkurransen med de ressurssterke.

Platon kalte dette en edel løgn, den løggen som forklarer at urettferdighet er rettferdighet. Bourdieu har kalt det en sosiodice; en rettferdiggjøring av de privilegerte i det nyliberale kunnskapssamfunnet. Den edle løggen blir selvsagt omfavnet og forsvart av de som tjener på den. Samtidig blir den påtvunget de den rammer ved at

de som ikke lykkes tror det er deres egen feil, som om de sårbare barna er skyldig i sin egen sårbarhet.”

Det trengs en grundig kartlegging av hva som kreves for at blinde elever skal lykkes i sin utdanning. Ved å se på fellestrekk blant de som lykkes og mislykkes kan man få et innblikk i hva som skal til for å gi alle blinde og sterkt svaksynte elever en reell mulighet til å få opplæringen de har krav på.

Tidligere har iherdig innsats fra foreldre bidratt til å få synshemmede barn gjennom grunnskolen, men uten tilgang til læremidler og formell synspedagogisk kompetanse i skolene faller også disse barna gjennom. Foreldrene evner ikke å fylle igjen hullene i systemet. Vi er vitne til en krise i opplæringstilbudet som gis til blinde og sterkt svaksynte elever.

Barna våre opplever daglig:

- at pedagogene ikke har nødvendig kompetanse knyttet til pedagogiske metoder og bruken av blindetekniske hjelpemidler
- at læremidlene ikke er tilgjengelige med blindetekniske hjelpemidler
- å bli målt på kompetansemål som krever normal synsfunksjon

Dette resulterer i at de fratas muligheten til å mestre. Når man henger etter faglig, kan man ikke delta aktivt i klasseromsundervisningen. Ønsket om å prestere (det umulige?) fører til en stor frustrasjon og et høyt stressnivå for mange blinde elever som anstrenger seg kraftig for å være en del av fellesskapet. Som om det ikke var nok, så er de tekniske hjelpemidlene ustabile og stadig ute av drift.

Relevant kompetanse er viktig i alle sammenhenger. Formell synspedagogisk kompetanse er helt essensielt for at pedagogene som underviser de blinde elevene skal være istand til å tilpasse undervisningen slik eleven har krav på. Vi ser at dårlig tilrettelegging gjør at stadig flere blinde elever strever i sitt utdanningsløp. For å lette byrden, gis det fritak for vurdering i kompetansemål/fag. Denne kortsiktige løsningen gjør det enda vanskeligere å lykkes senere i livet. I stedet for å gi blinde og sterkt svaksynte elever fritak og opptak på videregående skole og høyere utdanning basert på særskilt grunnlag, må det heller fokuseres på tilgang til læremidler, egnet tilrettelegging og kompetansemål som kan nås uten krav til normal synsfunksjon.

At noen lykkes, kan ikke brukes som argument for at systemet er godt nok. Sakene som omhandler elever som ikke lykkes er lakmustesten for kvaliteten på undervisningstilbudet som gis til blinde og sterkt svaksynte elever. Hvis vi ikke kan bruke enkeltsakene, både de gode og dårlige, som illustrasjon av generelle problemstillinger så kommer vi ingen vei videre.

Forslag til løsning

Skolene benytter UDIR sine nettsider i sitt arbeid med tilretteleggingen. Det er derfor vår forventning at informasjonen som presenteres der gjenspeiler det faktiske behovet for hva som skal til for å lykkes. Det må tydeliggjøres hvilken synspedagogisk kompetanse skolene må tilegne seg, hvordan de skal opparbeide seg denne kunnskapen og at dette må være på plass til første skoledag.

Forskriften til opplæringslova bør stille tydelige krav til formell synspedagogisk kompetanse til pedagoger som underviser blinde og sterkt svaksynte elever. Det er viktig å fremheve at det ikke kun er behov for synspedagogisk kompetanse for å gi opplæring etter § 2-14 i Opplæringslova, men at punktbrukere har egne metoder og arbeidsmåter i alle fag, samt at de blindetekniske hjelpemidlene må implementeres i undervisningen på en hensiktsmessig måte.

Rettslige anførsler

Vi anfører i denne saken at blinde og svaksynte elever har blitt utsatt for en diskriminering etter likestilling og diskrimineringsloven (ldl). I denne saken anføres det at Utdanningsdirektoratet har brutt ldl. §§ 6 og 8. Dette bruddet fører videre brudd på ldl. § 21.

Brudd på ldl. § 6

For det første vil vi anføre at blinde og sterkt svaksynte barns behov for å bli undervist av kompetent personell ikke ivaretas av veilederen til UDIR. Dette medfører at blinde og sterkt svaksynte elever blir diskriminert etter ldl § 6. Her følger det at;

Diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene er forbudt. Med etnisitet menes blant annet nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk.

Forbudet omfatter diskriminering på grunn av eksisterende, antatte, tidligere eller fremtidige forhold som nevnt i første ledd.

Forbudet gjelder også hvis en person blir diskriminert på grunn av sin tilknytning til en annen person, og diskrimineringen skjer på grunn av forhold som nevnt i første ledd.

Med diskriminering menes direkte eller indirekte forskjellsbehandling etter §§ 7 og 8 som ikke er lovlig etter §§ 9, 10 eller 11.

Brudd på ldl. § 8

For det andre vil vi anføre at UDIR, med veilederen, forskjellsbehandler hørsels- og synshemmede elever. To grupper med hvert sitt sansetap behandles svært ulikt og dette er et brudd på ldl. § 8. Her følger det at;

Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som vil stille personer dårligere enn andre, på grunn av forhold som nevnt i § 6 første ledd.

Brudd på ldl. § 21

For det tredje vil vi anføre at bruddene på ldl. §§ 6 og 8, har ført til at blinde og sterkt svaksynte elever ikke har fått individuell tilrettelegging etter ldl. § 21. Her følger det at;

Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

PÅSTAND:

Diskrimineringsnemnda uttaler at Utdanningsdirektoratet utsetter blinde og sterkt svaksynte barn, elevgruppen FTBB representerer, for diskriminering siden veilederen til Utdanningsdirektoratet ikke gir et riktig bilde av den synspedagogiske kompetansen som er nødvendig for at blinde og sterkt svaksynte barn skal få likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

Diskrimineringsnemnda fatter vedtak om at Utdanningsdirektoratet ved å diskriminere jf ldl. §§ 6 og 8 utsetter gruppen blinde og sterkt svaksynte elever for diskriminering da de ikke får egnet individuell tilrettelegging av undervisning jf. ldl. § 21, og at dette forholdet rettes.

Videre anfører vi at Diskrimineringsnemnda fatter vedtak om at veilederen til Utdanningsdirektoratet oppdateres slik at det kommer tydelig fram hvilken synspedagogisk kompetanse skolene må ha og hvordan skolen bør tilegne seg denne.